

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยสื่อภาพยนตร์สารคดีเรื่อง ประเพณีฟ้อนผีมดผีเม็งแบบล้านนา มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาหาประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และความพึงพอใจของผู้ชมหลังการชมภาพยนตร์สารคดี ซึ่งสามารถสรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะดังนี้

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ประสิทธิภาพทดสอบโดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 6 คน ประเมินผลของประสิทธิภาพของของภาพยนตร์สารคดีเรื่อง ประเพณีฟ้อนผีมดผีเม็งแบบล้านนา โดยใช้เกณฑ์ 5 ระดับ พบว่า มีประสิทธิภาพโดยรวมอยู่ในระดับดีมาก โดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 4.78 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) = 0.29 ซึ่งผลที่ได้มีประสิทธิภาพสูงกว่าสมมุติฐานที่ได้ตั้งไว้ คือ สมมุติฐานข้อที่ 1 ภาพยนตร์สารคดี ประเพณีฟ้อนผีมดผีเม็งแบบล้านนา มีประสิทธิภาพอยู่ในระดับดี

2. ผลการวิเคราะห์ประสิทธิผลของภาพยนตร์สารคดีเรื่อง ประเพณีฟ้อนผีมดผีเม็งแบบล้านนา โดยใช้การหาค่าดัชนีประสิทธิผล E.I. (Effectiveness Index) จากแบบทดสอบแบบปรนัยเลือกตอบ (Multiple Choice) 4 ทดสอบกับประชาชนที่อยู่ในเขต หมู่ 1 ตำบลช้างเผือก อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 30 คน โดยเลือกแบบเจาะจงพบว่า ดัชนีประสิทธิผลของภาพยนตร์สารคดีก่อนและหลังรับชมมีค่าเท่ากับ 0.8026 แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างมีความก้าวหน้าทางการเรียนรู้เพิ่มขึ้น คิดเป็นร้อยละ 80.26 เป็นไปตามสมมุติฐานข้อที่ 2 ภาพยนตร์สารคดี ประเพณีฟ้อนผีมดผีเม็งแบบล้านนา มีประสิทธิผลในการสร้างความรู้ ความเข้าใจ ในประเพณีฟ้อนผีมดผีเม็งของผู้ชมหลังรับชมที่สูงกว่าก่อนชม

3. ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของผู้ชมหลังการรับชมภาพยนตร์สารคดีเรื่อง ประเพณีฟ้อนผีมดผีเม็งแบบล้านนา โดยใช้เกณฑ์ 5 ระดับ พบว่า มีความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับพึงพอใจมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 4.73 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) = 0.43 ซึ่งผลที่ได้มีระดับความพึงพอใจสูงกว่าสมมุติฐานที่ได้ตั้งไว้ คือ สมมุติฐานข้อที่ 3 ผู้ชมมีความพึงพอใจต่อภาพยนตร์สารคดี ประเพณีฟ้อนผีมดผีเม็งแบบล้านนา อยู่ในระดับพึงพอใจมาก

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยสามารถอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ได้ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ประสิทธิภาพของภาพยนตร์สารคดีเรื่อง ประเพณีฟ้อนผีมดผีเม็งแบบล้านนา จากผู้เชี่ยวชาญ 6 ท่าน แบ่งเป็นการประเมินประสิทธิภาพด้านเนื้อหา ด้านเทคนิค และด้านเสียง พบว่า ประสิทธิภาพโดยรวมของภาพยนตร์สารคดีอยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X} = 4.78$, S.D. = 0.29) ซึ่งได้ผลการประเมินมาจากการตอบแบบประเมินประสิทธิภาพของภาพยนตร์สารคดีที่ได้สร้างขึ้น โดยสร้างเป็นคำถามให้เลือกตอบ สอบถามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญในด้านเนื้อหาและการดำเนินเรื่อง ด้านภาพ ด้านตัวอักษร ด้านภาษา ด้านเสียง และด้านประโยชน์ที่ได้รับ ซึ่งผู้เชี่ยวชาญได้ให้ความคิดเห็นไว้ว่า ภาพยนตร์สารคดีมีเนื้อหาที่ง่ายต่อการเรียนรู้ การนำเอาพิธีกรรมความเชื่อมาถ่ายทอดเป็นภาพยนตร์สารคดี โดยพิธีกรรมความเชื่อในการฟ้อนผีมดผีเม็งนั้นเป็นแบบแผนอันเป็นภูมิปัญญาแบบล้านนา การที่ได้มาซึ่งสื่อที่ถ่ายทอดความจริงของชีวิตและสังคมซึ่งเข้ากับ ความหมายของ เรย์มอนด์ สปอตติสวูด (Raymond Spottiswoode, 1969) ได้ให้ความหมายของภาพยนตร์สารคดีไว้ว่า ภาพยนตร์ที่จะเป็นภาพยนตร์สารคดีนั้น อยู่ที่เนื้อหาและวิธีการของภาพยนตร์ ที่สามารถถ่ายทอดการแสดงจากชีวิตจริง ซึ่งมนุษย์มีความสัมพันธ์อยู่กับองค์กรต่างๆ ของชีวิตและสังคม เรื่องราวดังกล่าวอาจจะเกี่ยวกับปัญหาทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง สิ่งเหล่านี้เป็นการถ่ายทอดทางสังคม พาร์สัน (Parsons) ได้กล่าวถึงไว้ว่าระบบสังคมประกอบขึ้นด้วยผู้กระทำมาปฏิสัมพันธ์กันในสถานการณ์ที่มีลักษณะทางกายภาพและสิ่งแวดล้อมคล้ายคลึงกัน ผู้กระทำถูกงัดใจจากแนวโน้มด้านความพึงพอใจขั้นสูงและพฤติกรรมของพวกเขาเกี่ยวข้องกับสถานการณ์นั้นๆ มันถูกนิยามและสื่อสารในรูปของระบบ โครงสร้างทางวัฒนธรรมและสัญลักษณ์ร่วม โดยประเพณีฟ้อนผีมดผีเม็งเป็นประเพณีที่น่าสนใจต่อประชาชนเป็นอย่างมากประกอบกับเป็นเหมือนกิจกรรมท้องถิ่นที่จะรวมครอบครัว และกลุ่มคนในชุมชนให้เกิดความสนุกสนาน บันเทิงได้ หากทั้งความน่าสนใจในภาพยนตร์สารคดี และยังมีการเลือกใช้เสียงที่เหมาะสมกับภาพยนตร์สารคดี ทำให้ภาพยนตร์สารคดีเรื่อง ประเพณีฟ้อนผีมดผีเม็งแบบล้านนามีประสิทธิภาพอยู่ในระดับที่ดีมาก สอดคล้องกับ พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2525 : 438) นาฏศิลป์ไทย หมายถึง ศิลปะแห่งการแสดงท่าทางในการฟ้อนรำแบบไทยด้วยความประณีตงดงาม เพื่อก่อให้เกิดความรื่นรมย์อันโน้มน้าวอารมณ์และความรู้สึกของผู้ชมให้คล้อยตาม ศิลปะประเภทนี้ต้องอาศัยการบรรเลงดนตรี และการขับร้องเข้าร่วมด้วย เพื่อส่งเสริมให้เกิดคุณค่ายิ่งขึ้น หรือเรียกว่า ศิลปะของการร้องรำทำเพลง

2. ผลการวิเคราะห์ประสิทธิภาพก่อนและหลังรับชมภาพยนตร์สารคดีเรื่อง ประเพณีฟ้อนผีมดผีเม็งแบบล้านนา จากการทดลองสื่อภาพยนตร์สารคดีกับกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้แบบประเมิน

ประสิทธิผลก่อนและหลังรับชมภาพยนตร์สารคดี ซึ่งสร้างเป็นข้อคำถามให้เลือกตอบ ทดสอบกับ ทดลองกับประชาชนที่อยู่ในเขต หมู่ 1 ตำบลช้างเผือก อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 30 คน โดยเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ใช้การหาค่าดัชนีประสิทธิผล E.I. (Effectiveness Index) พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความรู้ ความเข้าใจ ประเพณีฟ้อนผีมดผีเม็ง มีค่าเท่ากับ 0.8026 คิดเป็น ร้อยละ 80.26 เกิดจากเรียนรู้เพิ่มขึ้นนี้ เข้ากับไปสู่ความหมายของ การเปลี่ยนแปลงทางด้านความรู้ ความคิด ความเข้าใจ ในที่นี้คือ สถิติปัญญา นั่นเอง สถิติปัญญา (Cognitive Domain) หมายถึง การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในสมอง และด้วยทฤษฎีการสื่อสารตามแนวคิด ในแบบจำลอง SMCR ของ เบอร์โล (Berio) จะให้ความสำคัญในปัจจัยต่างๆ ที่มีผลทำให้ การสื่อสารประสบผลสำเร็จได้แก่ ทักษะในการสื่อสาร ทักษะคิด ระดับความรู้ ระบบสังคมและวัฒนธรรม ซึ่งผู้รับและผู้ส่งต้องมีตรงกัน เสมอ ทฤษฎีนี้ทำให้ประสิทธิผลก่อนและหลังรับชมภาพยนตร์สารคดีเป็นกระบวนการรับรู้ ซึ่งทำให้เกิดการเรียนรู้ จนมีความเข้าใจในสื่อที่ส่งไปได้เกี่ยวข้องกับการถ่ายทอดความหมายระหว่างผู้ส่งสารและผู้รับสาร ปฏิกริยาสะท้อนกลับเป็นปฏิกริยาที่ผู้รับสารตอบสนองต่อสารที่ได้รับใน กระบวนการของการสื่อสาร ซึ่งก่อให้เกิดผลกระทบกับผู้รับสารหรือผู้ส่งสารฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง หรือ อาจเกิดขึ้นกับทั้ง 2 ฝ่าย โดยผ่านกระบวนการสื่อสารที่มีการแลกเปลี่ยนรหัสหรือสัญลักษณ์ซึ่งกัน และกันซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อรุณรัตน์ จันทะลือ (2549) ได้ศึกษาเรื่อง การสืบทอดความเชื่อ เรื่องผีปอบของเขาวชน ชาติพันธุ์โส้ บ้านกอก ตำบลผาเสวย อำเภอสมเด็จ จังหวัดกาฬสินธุ์ ได้มี ส่วนร่วมในการสืบทอดความเชื่อเรื่องผีปอบจะนำไปสู่การรักษาโครงสร้างทางสังคมและความ ห่วงแหนประเพณี วัฒนธรรมของตน ที่สำคัญ การอนุรักษ์และการสืบทอดความเชื่อ ประเพณี พิธีกรรมดังกล่าวจะเป็นประโยชน์เพื่อเป็นกุศโลบายในการควบคุมพฤติกรรมทางสังคม

3. ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจภายหลังรับชมภาพยนตร์สารคดีเรื่อง ประเพณีฟ้อนผีมดผีเม็งแบบล้านนา ทดลองกับประชาชนที่อยู่ในเขต หมู่ 1 ตำบลช้างเผือก อำเภอเมือง จังหวัด เชียงใหม่ จำนวน 30 คน โดยเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยใช้แบบประเมินความพึงพอใจภายหลังรับชมภาพยนตร์สารคดี ซึ่งสร้างเป็นคำถามให้เลือกตอบ พบว่าความพึงพอใจ ภายหลังรับชมภาพยนตร์สารคดีอยู่ในระดับพึงพอใจมากที่สุด ($\bar{X}$) = 4.73 และส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.) = 0.43 Jacobson (1963 : 92) ได้กล่าวว่าปัจจัยที่ก่อให้เกิดความพึงพอใจและไม่พึงพอใจคือ 1) ทักษะที่มีต่อสิ่งนั้น 2) ความพึงพอใจส่วนตัว 3) ความมีเสรีภาพในการแสดงออก 4) การ มีส่วนร่วมกับสิ่งนั้นๆ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ญัฐธิยา แดงประเสริฐ (2553) สรุปความหมายของ

ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกหรือทัศนคติของบุคคลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ที่เป็นไปในทางที่ดีและไม่ดี หรือในด้านบวกและในด้านลบ หรือไม่มีปฏิกิริยา คือเฉย ๆ ก็ได้ ส่วนในงานวิจัยนี้จะแยกเป็นความพึงพอใจที่ได้รับการตอบสนองความรู้สึกภายใน เช่น ความรู้สึกรัก ชอบ โกรธเกลียด เป็นต้น

จากผลที่ได้จากการวิจัยแสดงให้เห็นว่า สิ่งที่ผู้วิจัยสามารถสรรค์สร้างเครื่องมือคือ สื่อภาพยนตร์สารคดีให้มีประสิทธิภาพ เพื่อถ่ายทอดศิลปะการแสดงในภาคเหนือมีความจำเป็นอย่างมาก ดังนั้นจึงได้ภาพยนตร์สารคดีเรื่อง ประเพณีฟ้อนผีมดผีเม็งแบบล้านนา เป็นภาพยนตร์สารคดีที่มีประสิทธิภาพมากและมีประสิทธิผลที่ทำให้ผู้ชมเกิดความรู้ ความเข้าใจ ในการเรียนรู้เพิ่มมากขึ้น และผู้ชมยังมีความพึงพอใจภายหลังรับชมภาพยนตร์สารคดีอยู่ในระดับพึงพอใจมาก ด้วยสื่อภาพยนตร์สารคดีอยู่ในเกณฑ์ที่ดีแล้ว จึงมีความเหมาะสม นอกจากนี้แล้วงานวิจัยชิ้นนี้ ควรเผยแพร่เพื่อเกิดประโยชน์แก่บุคคลทั่วไปได้รับรู้เรื่องราวของประเพณีฟ้อนผีมดผีเม็ง ของคนไทยล้านนา ในเรื่อง ความเชื่อ ความศรัทธาในสิ่งที่มองไม่เห็น แสดงถึงอัตลักษณ์ที่โดดเด่นของคนไทยล้านนา คือ การสำนึกถึงบุญคุณต่อผู้มีพระคุณ เช่น พ่อแม่ ครูอาจารย์ หรือบรรพชนที่ควรเคารพ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะด้านการนำไปใช้

1.1 สื่อภาพยนตร์สารคดีเรื่อง ประเพณีฟ้อนผีมดผีเม็งแบบล้านนา นำเสนอประเพณีฟ้อนผีมดผีเม็งแบบล้านนาเท่านั้น ซึ่งการนำไปใช้เพื่อการเรียนรู้ ผู้นำไปใช้อาจจะหาข้อมูลเพิ่มเติม นอกเหนือจากนี้ เพื่อเสริมความเข้าใจในเนื้อหาให้เพิ่มมากขึ้น

1.2 ในการนำสื่อภาพยนตร์สารคดีเรื่อง ประเพณีฟ้อนผีมดผีเม็งแบบล้านนา ไปใช้นั้น ควรจะเป็นอุปกรณ์ เครื่องเล่นดีวีดี และเครื่องคอมพิวเตอร์

2. ข้อเสนอแนะด้านการวิจัย

2.1 การออกแบบสื่อภาพยนตร์สารคดีเรื่อง ประเพณีฟ้อนผีมดผีเม็งแบบล้านนา เป็นประเพณีฟ้อนผีมดผีเม็งแบบล้านนาในเขตจังหวัดเชียงใหม่ ลำพูน และลำปาง ที่มีอยู่ในเขตเมือง แต่เพื่อให้สามารถนำเสนอรายละเอียดได้มากขึ้น อาจจะมีการแบ่งภาพยนตร์สารคดีออกเป็นตอนๆ เพื่อจะได้นำเสนอในรายละเอียดในแต่ละพื้นที่แต่ละจังหวัด

2.2 การออกแบบสื่อภาพยนตร์สารคดีเรื่อง ประเพณีฟ้อนผีมดผีเม็งแบบล้านนา ในการทำวิจัยครั้งต่อไปควรจะศึกษาความเชื่อเรื่องของพิธีกรรมอย่างหลากหลาย และความเชื่อในเรื่องของผีบรรพบุรุษแต่ละภูมิภาคของประเทศไทย